NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 20. septembra 1854. *List 75.*

Nasadba hitro rastečega gojzdnega drevja.

(Konec.)

Akoravno pa akacia hitro raste, je njeni lés vendar prav terd in težek; rumen je in tamnožilast; je gost, se dá dobro skobljati in krasno gladiti. Vse to so lastnosti, ktere ga mizarjem in strugarjem prav vgodnega storé. Tudi za stavbe je prikladen, ker drevó precej močno zraste. V zjedinjenih amerikanskih deržavah rabijo ga za razne dela pri izdelovanju ladij; tudi, ker zlo nerad gnjije, za temeljne kole in za ograje, posebno v vodi; tukaj ostaja 30 in več let zdrav in krepak. Jako dober je ta les tudi za kurjavo.

To drevó poganja ob enem mnogo véj in ogrank. Popraševal sem za to, in povedal mi je nek gojzdnar, da na Francoskem take močne veje že davno rabijo za tertne kole. V ta namen odsekajo akacie vsako 3. leto tikoma tál. Ako se višje odčesnejo, dobí se po 18 letih strom, iz kterega se dajo 9 do 10 palcov široke dile izžagati; protje, ki ostane po odčesnjenji, so za kurjavo dobre derva. Protje (in les) akacijno gorí in greje pa bolje, ko bukovina. Les daje nagel in velik ogenj in terpečo žerjavico. Listje, ker se ga ne dotaknejo merčesi, je prijetna klaja živini.

Semena in sadeža tega prekoristnega drevja je lahko in povsod dobiti. Pri reji je pa treba gledati na dvé rečí. Pervič, ker to drevo mnogo pokrajnih ogrank poganja, se morajo te tri- do štirikrat poleti odrezati, in le majhen veršec pustiti, sicer bi stranske ogranke overale drevesu kviško rasti; to bi — kakor kopinje — potem bolj na široko, kakor na visoko poganjalo.

Drugič; kodar akacia stojí, tam se dá težko več iztrebiti. Ker njene korenine nikoli ne poginejo, vedno poganjajo novo mladičje. Torej se mora kmetovavcom svetovati, da bi akacie na treh krajih takole odločili: na enem mestu naj bi pustili visoke, da bi od njih dobili les za bruna, tramove, dile in v prihodnje tudi derva za kurjavo; na drugem kraji naj bi redili akacie za sekati, da bi imeli plotne kole, tike itd.; na tretjem kraji bi utegnili napraviti sadišče takih drevesic, ktere bi na korenini sekali, ter za dervarenje rabili.

Tudi obroče za sode dajo akacie. Treba je pa, kakor hitro so posekane, razcepiti jih, ker bi v malo dneh se tako utverdili, da bi jih razklati več ne mogli.

Prav hitro se napravijo živice iz akacij, in kmalo dajo zabrano poljem in dvoriščem; vendar so živi plotovi iz belega gloga boljši.

Cvetje in skorja vejic dasta tudi zdravila. Zeleno listje je pa živini prijetna klaja; tudi se dá sušiti in za zimsko kermo hraniti. J. Š.

Gospodarske skušnje.

Zarujavelo senó.

Stara reč je že, da v deželah, kjer živinoreja na visoki stopnji stojí, kakor v Švajci, Holandii, na Angleškem in po več dolinah Salcburškega s tako imenovanim zarujavelim senom (Braunheu) živino kermijo. Napravljajo pa to seno tako, da nakošeno mervo ali travo, dokler ni še popolnoma suha, ali v velike kopice terdo natlačijo ali pa tudi v proste senike spravijo. Posebno poslednji čas so jéli Angličani na to vižo si seno napravljati, in zdej že tri leta ravnajo tudi tako s senom v Laxenburg-u, ki ga nakosé na senožetih cesarjevih. Ker se je po teh skušnjah poterdilo, da tako seno je veliko tečniše za živino, so začeli preteklo leto tudi tako ž njim ravnati v kobilstvih na Českem in na Ogerskem. V Laxenburg-u so seno po navadi pokosili in ko je na pol suho bilo, so ga v velike, spodej širje zgorej ožje kopice (po 500 centov v eno kopico) zložili in terdo pohodili in natlačili, čez kopico pa iz slame streho napravili. Naj več je pri tem delu na tem ležeče, da se merva ob pravem času, da ni še premokra pa tudi ne že preveč suha, v kopice spravi. To pa se dá le po skušnji naučiti. Tako na pol suho seno se v kopicah močno sogreje in tako rekoč zavrè, kar v velicih kupih več mescov terpí. Tako seno se spremení v rujavo terdljato klajo, ki diší kakor kruh; konji ga raji jedó kakor navadno mervo ali travo, ker je boljega duha in okusa. Ker se je zarujavelo seno tako dobro poterdilo, se bo poskuševala ta naprava še dalje, da se do dobrega zvé: za koliko prekosí seno navadno.

Mazila zoper gosence na drevji.

V zboru vertnarske družbe v Bonu na Pruskem je grajšak Moll naznanil, da z naj večjim pridom že veliko let gosence s sledečim mazilom z drevés odganja: za mlajše veje napravi mazilo iz $^1/_3$ kolomaza (šmira) in $^2/_3$ černega mjila (žajfe), — za deblo in močnejše veje pa $^1/_3$ premogovega katrána in $^2/_3$ černega mjila. Vsaka zmes se posebej v pripravni posodi (v kakem sodcu) s toplo vodo tako dolgo premešuje, da je vse skup kakor černkasta barva, s ktero, kakor z zidarskim čopičem zidovje, se potem drevje namaže. Rekel je mož, da tudi zajec se ne dotakne tako namazanega drevja, zato, ker mu smerdí.

Brezovo seme.

Kadar brezje dozorí, se take vejice, ki imajo več semena, skerbno odrežejo in v majhne rahle butarce zvežejo in čez late na suhih in zračnih pôdih obesijo. Seme se še le spomladi ravno pred setvijo osmuče, kolikor se ga potrebuje; skoz 3 leta se dobro rodovitno ohrani.

Kako stojí z letošnjim hmeljem.

Hmelj v Sácu na Českem in v okolici nje-

govi obeta le pičlo polovíco navadnega pridelka; ker mu dežja manjka, pa ga morebiti še toliko ne bo. V Auši ga bo celó malo; večidel čern je in poln merčesa; še tretjine bi ga ne bilo, če bi bilo tudi o pravem času deževalo. Kakošna bo cena českega hmelja se ne more za gotovo povedati. Če novega parskega ne bo, bo češki drag, ker saškega že zdej na pol dražji deržé (po 54⅚ tolarjev cent). Tudi v Auši se ga prodá, kolikor ga le imajo; en sam tergovec na Nemškem ga je kupil 300 centov, po 52 tolarjev cent. Jez sem posestnike hmeljnjakov že večkrat opominjal, kako dobro to hmelju tekne in kako zlo povikša vrednost njegovo, ako se hmelj brez perja in štibel obera. — V Nancy-u ga bojo komaj četerti del od navadnega pridelali. — Na Angleškem mu je slabo vreme zlo škodovalo; 30 let že ne pomnijo tako slabega pridelka. — Na Štajarskem ga letos skor nič ne bo; le na zgornjem Štajarju lepo stojí, pa škoda, da ga le malo imajo.

Tobak.

(Dalje in konec.)

Iz tega, da tobak v vroči Ameriki in sicer na otocih naj lepše raste, se vidi, da mu toplo in otočno obnebje naj bolj tekne. Zato ga morajo tudi pri nas, ako hočejo dobrega prirediti, v zavetje in vendar tako saditi, da še dosti solnca dobiva. Vetrovi mu ne denejo dobro, zato so svetovali polje z germovjem obdajati. Lahko bi se v ta namen murve saditi mogle. Ilovnata, apnéna in laporjeva zemlja mu je naj ljubša, toda v vsaki zemlji druge vlastnosti dobí. Korenje rastlino redí. Kakor se korenje razvijati zamore, tako tudi večidel rastlina zraste. V lahki, čisti in vlažni zemlji korenje lahko na vse kraje poganja. Tako se bode tudi listje lahko razvijalo, bo tanko in lepe barve. V mastni in gosti zemlji ostane korenje kratko in tudi listje je majhno mastno in debelo. Sicer je tudi še gledati na druge rudninske dele, kteri se v zemlji nahajajo. Kjer je mnogo galúna in kalia, raste težek tobak, tako tudi, če se njiva z govedjekom gnojí. Lahek raste v peščeni zemlji, v kteri je manj kalia, zato tudi v s konjekom gnojeni. Tobakorejec ima tedaj najprej svoje polje poznati in le pripravne sorte va-nj saditi ali pa za potreben gnoj skerbeti.

Tobakorejec ima mnogo opravil. Najprej je za dobro seme skerbeti. Staro seme ne kalí, ker ga je zrak ali prav za prav kislec v zraku spridil. Boljše je, če je pod vodo shranjeno bilo, ker tako zrak do njega ne more. Prej ko ga seje, dene naj ga v mlačno vodo, da se malo zmehča. Potem ga spet posuší in vseje. Dobro je seme s pepelom ali peskom zmešati, da se ne vseje pregosto in da sadike svobodnejše rasti zamorejo Ker je tobak toplih krajev plod, se morajo sadike posebno mraza in hudih vetrov zavarovati. Treba jim je pridno prilivati in jih o pravem času pokrivati. Že so sadike lepo zrasle in o začetku junija jamejo jih na polje presajati. Tudi tù je gledati, da ne stojé pretesno, naj manj dva čevlja mora sadika od sadike stati, če hočeš lepega perja dobiti. Ako je suho vreme, je tudi še zdaj jim prilivati treba. Sadike rastejo veselo, pa tudi mnogo plevela med njimi, kterega je izčupati treba. Potem mora še matika na polje in na slednje tudi roka lepo okoli stebla paret nakupljati. V kratkem izganja cvetje. Ali tobakorejec hoče le listje dobiti, zato cvetje odlomi, da listje več živeža dobí. Tudi vejice, ktere med steblom in listjem poganjajo, je treba odtergovati. Konca julija začenjajo listje pobirati, najprej spodnje, o sredi augusta pa tudi že zverhnje. Listje se na niti naniza in v pokritih, vetra zavarovanih krajih, obesi, da se počasi suší. Posušenega zvežejo v velike zvezke in ga peljejo na prodaj.

Ker so „Novíce“ že v listih 81. in 83. lanskega leta zgodovino tobaka popisale in so povedale, kaj je svoje dní že doživel, omenimo, končaje ta sostavek, le še to, kako čudna je vendar človeška narava! Koristnega tobakovega sorodnika — krompir — so mogle vlade svojim narodom posiliti, tobak pa se je vsim zaprekam vkljub tako deleč in hitro razširil, čeravno več škoduje kakor koristi.

Slovstvine rečí.

Še nekaj od doveršivnih glagolov.

Dva gospoda sta zaporedoma v „Novícah“ svoje mnenje o doveršivnih in nedoveršivnih glagolov izverstno naznanila, pa vendar pravda ni še končana, ker nista še edinih misel; torej morebiti ne bo od več, če se ta reč še bolj natanko presodi.

Glagole same na sebi pa *) pomen sedanjega časa v naznanivnem naklonu sta že preiskala. Toliko je že gotovo, da z nedoverš. gl. terpežno, z doverš. pa doveršeno djanje naznanujemo, in pa to je tudi že znano, da priprosti Slovenci le nektere glagole v nazn. nak. sed. č. rabijo, n. pr. zahvalim, povabim, zarotim, obljubim, se priklonem itd., druge pa, pa te tudi, ki sem jih ravno imenoval, toda v malo drugačnem pomenu kakor zgorej (česar se lahko vsak prepriča, če jih dobro primeri in presodi) le v pogojnem, velivnem, nedoločivnem naklonu sed. č. in pa v vsih naklonih pretekl. in prihodn. č. — Pravda se je vnela le zastran pervih, ker so jih jeli eni z nedoveršivnimi zamenjevati, in hočejo, da bi se sploh to storilo. Poglejmo, ali s sed. č. nedoveršivnih gl. res ravno to naznanujemo, kar s sedajnim časom doveršivnih pervega spôla.

Kadar nas kdo vpraša: kaj počnemo? mu odgovorimo, da, n. pr., mislimo, premišljujemo, dvomimo, govorimo, pripovedujemo, delamo, igramo itd. Človek je gospodar svojih dušnih in telesnih močí, torej tako rekoč oziraje se na te močí, ktere res ravno takrat nekaj počnejo, ne more drugači odgovoriti, kakor z nedoveršivnimi, to je, terpežnimi gl. v sedajnem času.

Kaj pa z doveršivnimi gl., ki jih po navadi rabimo, naznanujemo? — Pomislimo malo, ali mar res naše dušne ali pa telesne močí takrat to počnejo, kar besede pomenijo, kadar pravimo: vas pošljem k svojemu prijatlu..., zahvalim te, brate, da ..., izročim ti to in to ..., povabim vas v gostje ..., zarotim te itd. Kadar koga vabimo, mu rečemo: „pridi k nam v gostje, v nedeljo bo somenj pri nas“ itd.; kadar komu kaj izročamo, mu pravimo: „na, prijatel to le, varuj da ti kdo ne vzame itd. Kadar komu hvalo dajemo, mu jo dajemo z besedami: „Bog ti poverni tvoj dar, bom pa molil za-te“ itd. ali pa mu v djanji hvaležnost skazujemo. (Če nas v takih zadevah kdo vpraša: kaj da delamo? mu tudi vselej odgovorimo, da rabimo, izročamo, zahvalujemo itd., ker tedaj zares svoje misli ali dela naznanimo). Besede „povabim, izročim, zahvalim“ in vse druge enake pa le vse to govorjenje ali djanje skupno in doveršeno v sebi zapopadejo, in doveršeno povabilo, izročitev, zahvalo itd. namestijo in izrečejo, nikakor pa ne naznanujejo, kaj imamo v rokah ali pa na mislih, in takrat, ko jih izrečemo, niso v nikakoršni zvezi z našim dušnim ali pa telesnim djanjem, ampak le „z voljo“. In ko bi nas kdo

*) Slovenske sostavljavne vezí so trojne: „pa, ino, in pa“. Priprosti ljudje rabijo zdaj to zdaj uno, kakor narava misli zahtéva, — ne pa brez razločka zmirej le „in“. Primeri tudi nasprotistavljavne „ali“, „ali pa“. Pis.

tadaj hitro ustavil pa vprašal, kaj da delamo, ali kaj da mislimo, bi ostermeli in mu gotovo na ravnost odgovorili, da nič. Iz tega menim, da lahko vsak spozná, da „vabim“ pa „povabim“, „izročam“ pa „izročim“ itd. ni vse eno, in da ta, ki pravi „vabim“ ne govorí resnice, če ne vabi tako, kakor smo zgorej vidili, da se vabi, in kdor pravi „izročam, zahvalujem“ tudi ne, če ne izroča in ne zahvaluje tako, kakor smo zgorej vidili, da se izroča, zahvaluje itd. Kdor pa pravi „povabim, izročim, zahvalim“, resnico govorí, ker v tistem hipu, ko te besede izgovorí, tudi zares povabi, izroči, zahvali, saj ravno izreka teh besedi doveršeno djanje namestuje in ga tudi namesti. Da se je tudi kdaj enako govorilo v naših krajih, nam spričujejo frižinški ulomki: ulomek III. v. 1. stojí v tem pomenu: Jaz se zaglagolû ... v. 60.: Tebej, bože milostivij, porûčû vsa moja slovesa. Že sama ta dva izgleda nam več spričata, kakor pa vsi prestavki greškega sv. pisma, ko bi prav res vselej v tem pomenu nedoverš. glagole imeli, poderejo. Kdo tedaj bolj prav govorí, ta kdor pravi „povabim“ ali uni kdor pravi „vabim“ itd. — priprosti ali preučeni Slovenec?

Nikar torej ne grajajmo sami sebe, ko smo, kar to zadene, bolj dosledniji in natanki, kakor drugi narodi, naj si bodo že Slovani ali Nemci ali Latinci ali Greki, temveč raji mi une milovajmo, ker ravno tega prav umevno ne govoré. Tode Nemcom pa Latincom pa Grekom se že ni čuditi, ker imajo blizo njih glagoli v naznan. nak. sed. č. nedoveršivni in doveršivni pomen, le Slovanom, Slovanom, ki imajo večidel tako natanko razkrojene glagole, da niso v stanu z nedoveršivnimi tega povedati kakor z doveršivnimi.

Če sem zgorej dokazal, da se z nedoveršivnimi gl. ne da to reči, kar mi z doveršivnimi gl. pravimo, bom tudi lahko to pokazal, da uni pogovor med siromakom pa bogatinom *) nima nič čudnega v sebi, kakor gosp. C—e menijo.

Pomen besede „povabim“ sem zgorej razložil, ona je tukaj že na pravem mestu. V siromakovem govoru namestuje vabljenje, ktero si pa bogatin terpežno misli, ravno kakor da bi ga slišal govoriti: „Pridi, pridi k nam v gostje; v nedeljo bo somenj pri nas“ itd. in bi mu še preden bi vse to izgovoril, v besedo segel; on torej naprej le to naznanuje, kar v duhu vidi in sliši, da se ravno godí, zato mu pravi: kaj me vabiš? Kakor je pa bogatin siromakove besede razumel, tako jih na dalje siromak tudi sam razume, namreč za terpežno vabljenje, in torej tudi sam na dalje nedoveršivni glagol rabi; nekaj pa tudi zato, ker ga je bogatin na to napeljal. Ko bi se pa hotla pravega pomena besede „povabim“ deržati, bi pa lahko bogatin rekel: „Zakaj si me pa povabil?“ in siromak bi odgovoril: „Jez sem te le povabil“, ali pa tudi še enkrat „jez te le povabim“ (kar bi bilo pa že v pogojnem naklonu); nikakor bi pa ne smel bogatin rêči: „zakaj me pa povabiš“, ker pomen doveršivnega glagola v sed. č. ne obseže več, kot en sam hip in pa doveršeno djanje. Zatorej je v tem zares treba paziti, kakor gosp. C—e sami pravijo, in sedanji, pretekli in prihodnji čas natanko naznanovati. Priprosto ljudstvo je v govorjenji, kar to zadene, kaj tanko, v slovenskih prestavkih in pa tudi v drugih sostavkih se pa ta natančnost velikokrat pogreša, kakor, na pr. ravno v tem: Novíce „naznanijo“, namesto „naznanujejo“, ali pa „so naznanile“ **). Cerkev „zapové“, namesti „zapoveduje“. „Kdo pride? (wer kommt)“, „oče pridejo“, namesti „kdo gré?“ „oče grejo“.

(Konec sledí.)

*) Siromak: Povabim te v gostje. Bogatin: Kaj me vabiš, ker mi nimaš kaj dati! Siromak: Jaz te samo vabim, če hočeš priti. Pis.

**) Kdo pravi: „Novíce naznanijo“ — ne vemo. „Novícam se piše“ so pa „Novíce“ že same večkrat pisale in bojo še; tudi naši jugoslavenski bratje pravijo: „Oest. Corr. piše“, ali pa: „Triester Zeitung-u pišu iz Aleksandrie“ (glej „narod. nov.“ list 212 str. 604). Vred.

Kratkočasnica.

Neki kmet na Tirolih je slišal večkrat pripovedovati od neznane hitrosti telegrafa. Enkrat mu piše sin njegov, ki je bil v šolah en dan deleč, in ga prosi za nove škornjice, ker edine, ki jih ima, so že tako stergane, da si skor ne upa iz hiše, in kadar nove prejme, piše očetu, bo poslal stare poddelati koj domú. Oče, ki je sina rad imel, mu dá berž nove škornjice narediti, in ker je telegraf ravno blizo vasí bil, misli sina močno razveseliti, da mu jih po naj hitrejši poti — po telegrafu — pošlje. Nabaše tedaj škornjice, gré ž njimi do telegrafa, in saboj govoreč jih obesi s pomočjo dolzega kola na drat, češ, da pojdejo berž v mestice, kjer sin študira. To storivši gré v bližnjo gostivnico in pije poliček vina. Neki popoten ksel, ki je za germom počival in vse to vidil in slišal, izuje, ko kmet v gostivnico odide, svoje stergane škornjice, gré do telegrafa, vzame une doli, obesi svoje gori — in gré svojo pot. Čez pol ure pride oče iz gostivnice in domú gredé zagleda stare škornjice na dratu. „Dete šmentaj! so že stare škornjice mojega Franceta tukaj!“ — zakričí na vès glas; „slišal sem scer, da je telegraf grozno hiter; da je pa celó tako hiter, tega bi pa ne bil vendar nikdar verjel, ako bi se ne bil zdaj s svojimi lastnimi očmí prepričal“. Mož res meni, da so sinovove stare škornjice, jih z drata vzame — in gré vès vesel domú, da jo je tako dobro opravil.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Maribora 15. sept. * Od česa se že dolgo govorí, in česar vsi Slovenci močno želijo, da se izpolni, to napreduje zmiraj srečniše. Visoka vlada je odpravila na mesti Celje in Maribor pismo, v kterem vpraša: koliko storiti morete za prigotovljenje škofovske rezidencie, duhovnega semenišča itd., da se zvé, preden se predlog v Rim pošlje, kje bo sedež slovenskega škofijstva. Celjani so ponudili magistratno poslopje za rezidencio in so obljubili kupiti Topajnerjevo hišo za semenišče. Marboržani pa so ponudili mestni farovž, da se izzida rezidencia, in za farovž hočejo kupiti lepi hram grofov Jugnyev. V ta namen dajo Marboržani iz občinske mestne kase 20.000 fl. srebra. Razun tega ravno hodijo ugledni mestjani s pozivom gospoda mestnega predstojnika od hiše do hiše in pobirajo dobrovoljne prineske. Tako mislijo tudi še lepo šumo nabrati, da se zidanje ko najpreje začne.

Nadjati se je, da bode se obilno nabralo, ker že pervi dan je več stotin podpisanih. Tako je prav. Primite se imenitne mesti Celje in Maribor z vsimi močmi te važne zadeve! Materialni in duševni dobiček se ne dá preračuniti, ki bo terpel od zaroda do zaroda.

Iz Ljubljane. Pretekli somenj (češpljev somenj) je bil za kramarje slab, — goveje živine so malo pripeljali; cena je bila srednja, voli (ložji in težji) po 19 do 25 fl. cent; — kónj je bilo precej, pa malo lepih, posebno žbeta so se lahko prodajale in drago; letošnje žbeta po 40—50 fl., je menda dobra cena; — iz Horvaškega so prignali veliko prešičev, posebno svinj za pleme; — domačega žita je bilo malo na somnji; vagan (mecen) pšenice po 8 fl., rèží po 5 fl. 24 kr., prosa po 4 fl., ovsa po 2 fl. 22 kr.; — lesenine je bilo malo na prodaj; starežinarsko somnišče pa je bilo vse polno unogoverstne robe. — Kako dobro se na pripravnih krajih tudi pri nas breskve obnašajo, nam vnovič priča letošnji pridelk gosp. marquisa Gozzani-ta v Volčjem potoku, — ne le debelo so, da jih je veselje

viditi (po 10 do 12 lotov teške), temuč tudi tako prijetnega okusa so, da še věčje veselje je taki sad jésti. Da bi se pri nas pač zmiraj več žlahnega sadú zasadilo, kjer so kraji za-nj pripravni!

Iz Ljubljane. Spet nas je neki po celem svetu slavnoznan učenik kmetijstva obiskal: gosp. Pabst, vodja velike kmetijske učilnice v ogerskem Altenburgu; ž njim pa je bil tudi en profesor te šole, baron Wangenheim. Ogledal je vso napravo naše učilnice na Poljanah in se potem na grad predsednika kmetijske družbe gosp. Terpinc-a podal, kjer je preprijazno sprejet od konca do kraja veliko zberko imenitnega kmetijskega orodja, lepo živino, kozolce itd. pregledal in odkritoserčno rekel, da naj lepši dan tega svojega potovanja bil mu je ta dan. Naše kozolce je spoznal za prav dobro napravo; ozki kraji na njivah mu niso dopadli, in obmilovaje veliko škodo, ki jo je vidil na ajdi po slaní, se je čudil, da naši kmetovavci preveč tega žita sejejo, za ktero morajo vsako leto trepetati, in da prezlo zanemarjajo turšico, ktera je posebno od Boga „izvoljen“ sad za vse kraje.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. ministerstvo je naznanilo, da za izpisani deržani zajem se je podpisalo v vsem skupej 506 milionov in 788.477 fl., in sicer: v doljni Austrii z Dunajem vred 107 mil. 989.655 fl., v gornji Austrii 17 milionov 126.443 fl., na Salcburškem 2 mil. 444.420 fl., na Tiroljskem 11 mil. 428.592 fl., na Štajarskem 11 mil. 419.552 fl., na Koroškem 2 mil. 931.802 fl., na Krajnskem 4 mil. 698.401 fl., na Primorskem s Terstom 22 mil. 98.219 fl., v Dalmacii 1 mil. 631.611 fl., na Českem 70 mil. 808.003 fl., na Marskem 30 mil. 574.256 fl., v Šlezii 6 mil. 293.019 fl., v Galicii 20 mil. 313.940 fl., v Bukovini 2 mil. 753.620 fl., na Ogerskem 84 mil. 26.922 fl., v vojvodini Serbski s temeškem Banatom 20 mil. 236.340 fl., na Horvaškem in Slavonii 5 mil. 579.750 fl., na Erdeljskem 13 mil. 434.354 fl., v Lombardii 37 mil. 954.740 fl., na Benečanskem 24 mil. 616.761 fl., na vojni granici in od c. k. armade 8 mil. 220.066 fl. — 30. dan t. m. se imate za Goriško in Istriansko nove okrožne vradnii (kresii) v Gorici in Paznu začeti in dosedanje jenjati. — Namesti fzm. grofa Wimpfen-a, ki je za začasnega poveljnika 1. armade izvoljen, pride za deželnega in vojnega poglavarja v Terst fml. baron Mertens, ki je dozdaj bil poglavarja-namestnik v zavezni terdnjavi v Mainc-u. — Na orožnih listih mora vprihodnje biti tudi popis osébe, za ktero ta list veljá, in nje lastnoročni podpis. — C. k. ministerstvo notranjih oprav je dunajski kmetijski družbi naročilo, naj poskusi iz pirnice (Quecke) narediti vinski cvet po znajdbi Hofmanovi v Parizu. — V Banatu je bila dosihmal navada, da so se žitni kupci ali njih poročniki na deželo podali žito nakupovat, in so poprej z bobnom oklicati dali, po čim ga mislijo kupiti. Ker se je po tem takem sila veliko žita pokupilo, ga je toliko manj na somenj na prodaj prišlo in cena se je po mislih deželnega poglavarstva za tega voljo zlo podražila. Za tega voljo je 21. pr. m. vse take razglasovanja prepovedalo in ukazalo, da se žito smé le na tacih krajih prodajati, ki imajo pravico teržnih somnjev. — Na Ogerskem je v vasi Samogi unidan neki posestnik bolno tele zaklati dal; on, njegova družina in 15 delavcov je jedlo to meso in čez 10 dní jih je veliko zbolelo — za stekljino. To je spet nova priča, kako nevarno je vživati meso bolne živine! — Zdej še le zvemo, od kod silni mraz unega tedna: v mnozih krajih Rusovskega, na Švedskem, Danskem, Poljskem, Erdeljskem itd. je 7., 8. in 9. dan t. m. padlo veliko snega in je tako zmerzovalo, da, na pr., poleg Kiela je tam pa tam ponoči od 7. na 8. t. m. izhodno morje se z ledeno skorjo pokrilo. — Naj novejše novíce zastran zedinjene armade, ki se je obernila proti Krimu, naznanjajo, da je 9. dan t. m. dospela do Ilan-Adasi in da od tod so se imele 10. t. m. operacije proti Krimu začeti. Ker je ta kraj bliže Odese kakor Sevastopolja, so se Odesčani bali napada. Pravega se pa vendar še nič ne vé in se ne bo zvedilo pred 20. t. m. Za Sevastopolj se Rusi kaj ne bojé; pravijo, če so se Turki obranili v Kalafatu in Silistrii, zakaj bi se Rusi ne v Sevastopolji, kterega so imeli 40 let čas v terden stan napraviti? Iz Odese je bežala polovica stanovavcov v Tiraspolj. Govorí se, da tudi carevič Konštantin je prišel v Sevastopolj. Gotovo bo huda, grozno huda vojska tukaj. Vojskovodja francoski je pred odhodom vsacega prašati dal: je li če iti prostovoljno v to vojsko? Se vé da nobeden ni odrekel. — Zdaj tudi rusovske naznanila poterdijo nesrečno vojsko pri Karsu (Kurukderi).—Car Nikolaj je razpisal novo nabero vojakov: 10 od 1000 duš. Tudi turški sultan je spet ukazal 60.000 novih vojakov nabrati, in če se ne dobé izmed Turkov, se morajo nabirati tudi izmed kristjanov.

Naznanilo.

Ker je letošnje šolsko leto za učence kmetijskih šol, kakor tudi za učence podkovstva in živinozdravilstva ravno končano, bo očitna preskušnja učencov kmetijstva prihodnjo saboto od 9. do 12. dopoldne in popoldne od 3. do 6. ure na učilnici na Poljanah v Ljubljani; drugi teden od 23. do 30. tega mesca pa bojo vsaki dan od 9. do 12. ure preskušnje iz podkovstva in mnozih živinozdravilskih véd. Častiti udje kmetijske družbe pa tudi drugi, kterim je za kmetijstvo in ž njim združene vednosti mar, so povabljeni poslušat priti.

Začetek novega šolskega leta je 2. dan prihodnjega mesca oktobra.

Od glavnega odbora c. k. kmetijske družbe 15. septembra 1854.

Dobrovoljne pušice.

Novíce nekterim.

Nekterim noče prav v glavo iti,
Zakaj da naš vrednik se s tim pečá:
Kako in s čim gnojiti se imá? —
Najprej se mora vendar to učiti,
Kako se dober kruh dá pridobiti:
Saj jesti ga takó že vsaki zna!

J. Stefan.

Stan kursa na Dunaji 18. septembra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	$85\frac{3}{4}$	fl.
	$4\frac{1}{2}$ „	74	„	Windišgrac. „ „ 20 „	$29\frac{1}{4}$	„
	4 „	66	„	Waldštein. „ „ 20 „	29	„
	3 „	$51\frac{1}{2}$	„	Keglevičeve „ „ 10 „	$10\frac{1}{4}$	„
	$2\frac{1}{2}$ „	$41\frac{1}{2}$	„	Cesarski cekini	5 fl. 30	
Oblig. 5% od leta 1851 B		$95\frac{1}{2}$	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 18	
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		75	„	Suverendor	16 fl. 20	
Zajemi od leta 1834 . .		223	„	Pruski Fridrihsdor . . .	9 fl. 50	
„ „ 1839 . .		$132\frac{3}{4}$	„	Nadavk (agio) srebra:		
„ „ 1854 . .		$96\frac{5}{8}$	„	na 100 fl.	19 fl.	

Loterijne srečke:

na Dunaju / v Gradcu 16. septembra 1854: 47. 87. 48. 84. 62. / 52. 46. 69. 80. 32.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 30. septembra 1854.

Lovsk pes (brak) se je zgubil perve dní tega mesca; kdor ga v grad Bistriški (Freudenthal) nazaj pripelje, prejme 5 fl. darila. Je pes pa černe barve, na persih, pod trebuhom in nogah rumen; nad očmi ima rumene pičice; repa je dolzega drobnega, in lepih ušes.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*